

SYNTEZA PROCESU SYNODALNEGO W DIECEZJACH

KATOLICKICH KRAJÓW NORDYCKICH

DANIA, SZWECJA, NORWEGIA, FINLANDIA I ISLANDIA

sierpień 2022 r.

WPROWADZENIE

Jest to synteza lokalnego procesu synodalnego, jak rozwijał się w diecezjach Kopenhagi, Sztokholmu, Oslo, Helsinek i Reykjavíku oraz w prałaturach Trondheim i Tromsø, od września 2021 do lipca 2022 roku.

Nasze Kościoły lokalne obejmują terytorium odpowiadające $\frac{1}{9}$ powierzchni Europy. Żyje tu około 27 milionów mieszkańców. Z tego ok. 1,5% to katolicy. Nasz Kościół jest Kościołem mniejszościowym, rozpiętym na rozległym terytorium o trudnym klimacie, bez wielu zasobów w jednym z najbardziej zsekularyzowanych regionów świata, gdzie dominującym odniesieniem chrześcijańskim jest protestantyzm.

Proces ten rozpoczął się w prawie wszystkich diecezjach od powołania grupy odpowiedzialnej za koordynację, informującej parafie i wspólnoty o tym, jak zacząć działać. Ten sam zespół zbierał odpowiedzi i relacje o doświadczeniach wiernych.

Aby rozpocząć ten proces, w niektórych miejscach odbyły się spotkania z osobami fizycznie obecnymi; wykorzystano również ankiety internetowe na różnych platformach internetowych. Należy pamiętać, że nasze diecezje mają niewielką liczbę parafii rozrzuconych na ogromnych obszarach. Niekiedy wierni muszą pokonywać setki kilometrów, aby dotrzeć do najbliższego kościoła.

Nasze kościoły cechuje międzynarodowość. W różnych wspólnotach reprezentowanych jest ponad 100 narodowości. Komunikacja jest wyzwaniem. Proces musiał uwzględniać cechy charakterystyczne dla różnych grup etnicznych i językowych.

Prace synodalne koncentrowały się na dziesięciu tematach kwestionariusza zaproponowanego przez sekretariat, zmodyfikowanego w niektórych diecezjach w zależności od lokalnych potrzeb. Niniejsza synteza podąża za zaproponowanymi pytaniami, przedstawiając w skrócie reakcje i odpowiedzi, które pojawiły się w dyskusjach wśród wiernych, wskazując na propozycje, które lud Boży, zgromadzony na modlitwie, czuł, że Duch Święty inspiruje. Synteza nie może relacjonować wszystkiego; niektóre sprawy zostaną pominięte. Spróbujemy jednak podzielić się najważniejszymi wątkami zawartymi w sprawozdaniach Kościołów lokalnych.

TOWARZYSZE PODRÓŻY

W prawie wszystkich raportach wyrażano poczucie, że wspólnotom parafialnym brakuje jedności. Odczuwa się, że Kościół jest rozproszony na wiele grup i orientacji. Wymiar wspólnotowy wspólnoty parafialnej musi być wzmacniany i pielęgnowany. Głównym wyzwaniem jest komunikacja: sprawić, by ludzie czuli się częścią tego samego Kościoła i wspólnoty. Należy wziąć pod uwagę różne środowiska religijne. Niektórzy z naszych wiernych są konwertytami z innych wyznań chrześcijańskich; niektórzy są urodzonymi katolikami;

niektórzy pochodzą z krajów katolickich; niektórzy z narodów, w których chrześcijanie stanowią mniejszość. Powinniśmy starać się budować i kształtować wspólnotę, w której wszyscy czują się mile widziani i mogą znaleźć w niej swoje miejsce, sposób na dzielenie się ze wspólnotą własnymi darami.

Wyrażono wielką troskę o młodych. Jako Kościół musimy przemyśleć, jak podchodzimy do nastolatków i dzieci. Jak można ich bardziej aktywnie włączyć w celebracje liturgiczne? Internet jest jednym z narzędzi, które można wykorzystać do tego celu. Musimy także wyjść do ludzi, których wiara jest słaba. Kościół jest powołany do tego, aby wyjść na poszukiwanie towarzyszy podróży, którzy zgubili drogę.

SŁUCHANIE

To jeden z najważniejszych aspektów, których wierni oczekują od swoich parafii. Wielu wyczuwa, że choć są spotkania i okazje do wypowiedzi, to ludzie nie są wysłuchani. Czasami wydaje się, że Kościół jest daleki od rzeczywistości, w której żyją ludzie. Może to wynikać z kazań księży, gdy są one zbyt abstrakcyjne, nie łączą Słowa Bożego z sytuacjami, które ludzie rozpoznają ze swojej rodziny, pracy, związków, zarządzania finansami, studiów, chorób, samotności, cierpień, wyzwań. Słowo woła o odniesienie do współczesnego Świata w stanie ciągłych zmian, z różnymi nowymi sytuacjami i wyzwaniem, które wymagają oceny zarówno z punktu widzenia etyki jak i doktryny. Powinniśmy starać się słuchać tych, którzy być może znajdują się na marginesie procesu decyzyjnego w Kościele, dzieci, młodzieży i osób świeckich, zwłaszcza kobiet.

WYSTĄPIENIE POKOLEŃ

Ten aspekt jest dla wielu trudny. Wielu boi się mówić to, co naprawdę myśli w Kościele, z obawy przed osądzeniem lub stwierdzeniem, że odchodzi się od nauczania Kościoła. Czasami trudności w wypowiedzianiu się wynikają z braku narzędzi wyrazu, braku formacji wśród świeckich. Wskazano, że Kościół nie powinien bać się poruszać trudnych tematów, np. skandalu nadużyć. Wierni odczuwają potrzebę słowa ze strony Kościoła w trudnych i kontrowersyjnych kwestiach moralnych, takich jak np. transseksualizm. Inną kwestią, która domaga się szczerzej rozmowy, jest celebracja formy nadzwyczajnej. Niektórzy wierni wyrazili tęsknotę za tym, aby Kościół lokalny był bardziej odważny w wypowiedzianiu swojego słowa pośród społeczeństwa, w którym żyjemy.

CELEBRATION

Celebracja Mszy Świętej znajduje się w centrum życia wspólnoty chrześcijańskiej. Liturgia powinna być dobrze przygotowana, w otoczeniu, które pomaga osobom uczestniczącym w celebracji prawdziwie uczestniczyć w odprawianym misterium. Muzyka kościelna powinna być przedmiotem wielkiej troski we wspólnocie parafialnej. Aktywny udział jest niezbędny do częstego uczestnictwa we Mszy Świętej. Istnieje zapotrzebowanie na katechezy wyjaśniające celebracje liturgiczne, otwierające tajemnicę znaków liturgicznych i ich znaczenia. W liturgię powinni być zaangażowani wszyscy, zwłaszcza młodzież i dzieci. Celebracyjny wymiar wiary katolickiej jest ceniony szczególnie w naszym silnie protestanckim, zlaicyzowanym środowisku. Wiele osób zostało przyciągniętych do Kościoła poprzez doświadczenie celebracji. Można by lepiej wykorzystać pielgrzymki i rekolekcje jako narzędzia w naszym

zgrupowań, a także na poziomie diecezjalnym. W trudnym czasie pandemii pomocą dla wielu osób była cyfrowa transmisja celebracji liturgicznych. Liturgia powinna jednoczyć, a nie dzielić zgromadzenie. Edukacja liturgiczna kapłanów powinna być dobra i solidna.

WSPÓŁODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA NASZĄ WSPÓLNAJ MISJĘ

Powołanie każdego chrześcijanina do dawania świadectwa o swojej wierze jest dla większości wiernych oczywiste. Prosty fakt przynależności do mniejszości jest czymś, co pozwala wiernym dawać świadectwo. Prawie wszystkie odpowiedzi podkreślały, że istotą misji jest świadczenie poprzez osobisty styl życia o pięknie i atrakcyjności wiary chrześcijańskiej. Powinniśmy starać się być aktywni nie tylko w obrębie wspólnoty parafialnej: nasze prawdziwe zadanie misyjne musi obejmować świat, w którym żyje parafia. Misja potrzebuje formacji chrześcijan. Istnieje głód kursów i formacji. Dzieci i młodzież powinny być zaangażowane w misję. Potrzebne są inicjatywy, które wzmocnią ich katolicką tożsamość. Bycie częścią Kościoła mniejszościowego, a jednocześnie być może obcokrajowcem, utrudnia młodym czytelnikom dawanie świadectwa o swojej wierze. Odczuwa się potrzebę przejścia od skoncentrowanego na księdzu spojrzenia na misyjne zadanie parafii do takiego, w którym świeccy są głównymi aktorami misji, wspieranymi przez duchownych. Jakie są najlepsze sposoby ewangelizacji w naszych krajach nordyckich? Różne syntezy sugerują, że w tym środowisku zbyt silne i bezpośrednie działanie misyjne może przynieść efekt przeciwny do zamierzonego.

DIALOG W KOŚCIELE I SPOŁECZEŃSTWIE

Kościół powinien być bardziej widoczny w dialogu ze społeczeństwem. Większość uważała, że ponieważ jesteśmy nieliczni, jesteśmy marginalizowani, przez co głos Kościoła nie jest słyszany. Mimo to Kościół powinien prowadzić dialog, stając po stronie najuboższych i najsłabszych. W tym celu należy mądrze wykorzystywać media społecznościowe. Nie powinniśmy się bać angażować w debatę publiczną na temat trudnych kwestii, np. małżeństw osób tej samej płci. Również wewnątrz Kościoła należy wspierać i rozwijać dialog. Parafie są zachęcane do odważnego podejmowania trudnych pytań lub tematów. Nawet jeśli ludzie nie mogą się całkowicie zgodzić w pewnych kwestiach, proboszcz powinien być gwarantem jedności, dając możliwość jasnego i szczerego dialogu w parafii. Różnorodność Kościoła powinna być postrzegana jako bogactwo. Musimy nauczyć się przestać bać się tych, którzy myślą inaczej.

ECUMENIZM

Istnieje ogólna zgoda co do tego, że sytuacja ekumeniczna w krajach nordyckich należy do najlepszych na świecie. Dialog z innymi wyznaniem chrześcijańskimi jest dobry i szczerzy. Świadczą o tym różne sposoby wzajemnej pomocy. Wiele uroczystości liturgicznych w diasporze odbywa się w kościołach lub budynkach należących do Kościołów luterańskich

lub prawosławnych. Ekumenizm jest rozumiany przez większość jako coś istotnego dla natury Kościoła. Powinniśmy podkreślać to, co nas łączy. Biblia jest użytecznym punktem wyjścia dla

dialog. Wielokrotnie ekumenizm jest widoczny zwłaszcza we wspólnych działaniach, takich jak praca Caritas, pomoc ubogim i migrantom, odwiedzanie więźniów itp. Aby dobrze zaangażować się w ekumenizm, potrzebujemy silnej tożsamości. Musimy wnosić katolicki punkt widzenia. To jest doceniane przez inne wyznania chrześcijańskie. Bycie tym, kim jesteśmy, pokazywanie tego, co nas identyfikuje, nie szkodzi dialogowi ekumenicznemu, ale pomaga mu się rozwijać. Większość rodzin w naszych zgromadzeniach zawiera małżeństwa mieszane. Ekumenizm jest więc często przeżywany w rodzinie, w życiu codziennym.

UPRAWNIENIA I UCZESTNICTWO

Wielokrotnie pojawiała się chęć większego zaangażowania osób świeckich w proces podejmowania decyzji. W odczuciu wielu respondentów klerykalizm jest zagrożeniem. Niektórzy mówili, że ksiądz, aby odpowiedzialnie pełnić rolę obrońcy wiary, ma obowiązek dopuścić świeckich do procesów decyzyjnych. Problemem, na który zwracano uwagę, jest brak przygotowania księdza do zajmowania się wszystkimi aspektami funkcjonowania parafii. Wiele problemów praktycznych wymaga specjalnej formacji. Wielu świeckich czuje, że nie są brani pod uwagę, że mogliby wnieść więcej do lokalnej wspólnoty Kościoła. Rada parafialna jest wspieranym narzędziem, ale czasami nie jest wykorzystywana lub wręcz ignorowana. Wspominano o częstym braku reprezentacji kobiet w kierownictwie. Nikt jednak nie kwestionował słusznego autorytetu Kościoła hierarchicznego i wyświęconych ministrów.

ROZEMNIENIE I PODJĘCIE DECYZJI

Procesy decyzyjne w Kościele powinny być bardziej zorientowane duchowo, poddane Bożemu prowadzeniu. Modlitwa i medytacja są centralnym elementem takich procesów, które powinny być jak najbardziej inkluzywne. Wiele osób czuło, że są konsultowani tylko w celu uzyskania specjalnych informacji, nie będąc częścią procesu podejmowania decyzji w parafii, ani też nie chcąc wprowadzić zmian. Przejrzystość i szczerowość mają znaczenie, aby zapewnić, że o sprawach dotyczących wszystkich nie decyduje tylko kilka osób.

FORMOWANIE SIĘ W SYNODALNOŚCI

Aby być uformowanym do synodalności, musimy wspierać silny wymiar wspólnotowy w lokalnych zgromadzeniach. Im bardziej wspólnota parafialna jest wspólnotą, tym bardziej będzie widoczny synodalny aspekt Kościoła. Okazje do formacji i spotkań, zarówno na poziomie lokalnym, jak i diecezjalnym, mają do odegrania ważną rolę. Mniejsze, lokalne doświadczenia synodalne mogą być cenne. Formacja ta powinna rozpocząć się wcześniej.

NIEKTÓRE WNIOSKI

Solidarność

Jesteśmy wezwani do pielęgnowania wśród wiernych poczucia przynależności,

pomagając im dostrzec, że są częścią czegoś większego i szerszego niż ich lokalna społeczność, że jest miejsce

dla nich. Potrzebujemy przestrzeni i miejsc, w których ta przynależność będzie widoczna. Nie należymy do podgrup, ale do parafii, diecezji, a w końcu do Kościoła katolickiego.

Słuchanie i uczenie się

Potrzebne są przestrzenie, w których wszyscy mogą się swobodnie wyrażać, bez obaw o wykluczenie. Musimy starać się dotrzeć do wszystkich wiernych, zwłaszcza tych nieaktywnych w Kościele. Silna jest tęsknota za większą ilością formacji, za zrozumiałym nauczaniem doktryny katolickiej. To wzmocni więzi wśród wiernych lokalnie i z Kościołem powszechnym.

Uczestnictwo

Budowanie wspólnoty zakłada uczestnictwo. Tam, gdzie nie ma wspólnoty, misja Kościoła będzie spoczywała na barkach tylko nielicznych. Im bardziej wierni będą aktywnie uczestniczyć w życiu Kościoła, tym bardziej będzie to budować komunie i tworzyć wspólnotę zdolną do bycia podmiotem misji Kościoła. Uczestnictwo, jak się uważa, rozciąga się na włączenie świeckich w proces podejmowania decyzji w Kościele.

Podróż synodalna została pozytywnie przeżyta w krajach nordyckich. W niektórych diecezjach rozpoczęły się lokalne synody diecezjalne. Ważne jest przede wszystkim, aby wszyscy razem słuchali głosu Ducha Świętego. Jak mówi Księga Objawienia: "Kto ma uszy, niechaj słuca, co Duch mówi do Kościołów" (Ap 3,13). Proces synodalny dał nam możliwość odczucia, że Kościół jest żywy, gotowy słuchać tego, co mówi Pan, być jednością w tym współczesnym świecie i świadczyć o Jego miłości, gdziekolwiek jesteśmy.